

2. Trojný integrál

Vypočtete $\iiint_{\Omega} f(x, y, z) dx dy dz$, kde:

2.1 $f(x, y, z) = xy$, $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x \geq 0, y \geq 0, x + y \leq 1, 0 \leq z \leq x^2 + y^2 + 1\}$.

[bez transformace, stačí obrázek projekce do roviny xy , zkuste také obrázek v R^3 ; integrací polynomů vyjde $\frac{7}{120}$]

2.2 $f(x, y, z) = z^2$, Ω je vymezena rovinami $x = 2, y = 5, x + z = 6$ v 1. oktantu.

[bez transformace, nakreslete obrázek projekce i obrázek v R^3 ; integrací polynomů vyjde $\frac{1300}{3}$]

2.3 $f(x, y, z) = xyz$, $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; y \geq x^2, x \geq y^2, z \geq 0, z \leq xy\}$.

[bez transformace, stačí obrázek projekce, zkuste také obrázek v R^3 (sedlová plocha); vyjde $\frac{1}{96}$]

2.4 $f(x, y, z) = xyz$, $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 + z^2 \leq 1, x \geq 0, y \geq 0, z \geq 0\}$.

[sférické souřadnice, všechny meze konstantní; vyjde $\frac{1}{48}$]

2.5 $f(x, y, z) = xy$, $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 + z^2 \leq 4z, z \geq \sqrt{x^2 + y^2}\}$.

[cylindrické souřadnice, obrázek v R^3 i projekce nutné (koule a "vršek" rotačního kužele), restrikcí raději ne; snadno vyjde 0]

Vypočtete:

2.6 Objem tělesa Ω vymezeného plochami $z = 4 - x^2, 2x + y = 4$ v 1. oktantu.

[bez transformace, projekce i obrázek v R^3 nutné; integrací polynomů vyjde $\frac{40}{3}$]

2.7 Objem tělesa $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 \leq 1, z \leq 1 - x^2 - y^2, z \geq 0, 0 \leq y \leq x\}$.

[cylindrické souřadnice, stačí projekce, zkuste také obrázek v R^3 (rotáční paraboloid), restrikcí nepoužít; vyjde $\frac{\pi}{16}$]

2.8 Objem tělesa $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 + z^2 \leq a^2, x^2 + y^2 + z^2 \leq 2az\}$, kde $a > 0$ je konstanta.

[cylindrické souřadnice, obrázek v R^3 (2 koule) i projekce nutné, jaký je poloměr projekce?, restrikce $4x$; vyjde $\frac{5\pi a^3}{12}$]

2.9 Těžiště tělesa $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 + z^2 \leq a^2, z \geq 0\}$ s danou hustotou $\sigma(x, y, z) = k\sqrt{x^2 + y^2 + z^2}$, kde $a > 0, k > 0$ jsou konstanty.

[sférické souřadnice, obrázek v R^3 i projekce snadné; $x_T = y_T = 0, z_T = \frac{2a}{5}$]

2.10 Hmotnost tělesa $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 + z^2 \leq a^2, z \leq x^2, x \geq 0, y \geq 0, z \geq 0\}$, kde $a > 0$ je konstanta, s danou hustotou $\sigma(x, y, z) = x$.

[cylindrické souřadnice, stačí obrázek projekce (meze z jasné); snadno vyjde $\frac{2a^5}{15}$]

2.11 Těžiště tělesa Ω s danou hustotou $\sigma(x, y, z) \equiv 1$ vymezeného hraničními rovinami $x = 0, z = 0, y = 1, y = 3, x + 2z = 3$.

[bez transformace, obrázek v R^3 i projekce jsou snadné; vyjde $T = [1, 2, \frac{1}{2}]$]

2.12 Objem tělesa Ω vymezeného plochami $hz = x^2 + y^2, z = h$, kde $h > 0$ je konstanta.

[cylindrické souřadnice, pozor na meze proměnné z ; vyjde $\frac{\pi h^3}{2}$]

2.13 Momenty setrvačnosti I_x, I_y, I_z tělesa Ω s danou hustotou $\sigma(x, y, z) \equiv 1$ vymezeného plochami $x^2 + y^2 = a^2, z = 0, z = b$, kde $a > 0, b > 0$ jsou konstanty.

[*cyklindrické souřadnice, obrázek v R^3 i projekce snadné, (zdůvodněte si); vyjde $I_x = I_y = \pi a^2 b \left(\frac{a^2}{4} + \frac{b^2}{3} \right)$, $I_z = \frac{\pi a^4 b}{2}$]*

2.14 Hmotnost tělesa $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 + z^2 \leq a^2, z^2 \geq x^2 + y^2, z \geq 0\}$, kde $a > 0$ je konstanta, s danou hustotou $\sigma(x, y, z) = \sqrt{x^2 + y^2} + 1$.

[*lepší jsou sférické souřadnice, všechny meze konstantní, restrikce $4x$, obrázek v R^3 i projekce; výsledek není pěkný, ale integrace je jednoduchá (po úpravě): $\frac{\pi^2 a^4}{16} - \frac{\pi a^4}{8} + \frac{2\pi a^3}{3} - \frac{\sqrt{2}\pi a^3}{3}$]*

2.15 Objem tělesa $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 \leq 2ax, |y| \leq x, 0 \leq z \leq x\}$, kde $a > 0$ je konstanta.

[*cyklindrické souřadnice, stačí obrázek projekce, zkuste i obrázek v R^3 , restrikce $2x$ $\varphi \in \langle 0, \frac{\pi}{4} \rangle$; vyjde $a^3 \left(\frac{\pi}{2} + \frac{4}{3} \right)$]*

2.16 Hmotnost tělesa $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; a^2 \leq x^2 + y^2 \leq 4a^2, y \leq x, 0 \leq z \leq x^2 + y^2\}$ s danou hustotou $\sigma(x, y, z) = \frac{1}{\sqrt{x^2 + y^2 + a^2}}$, kde $a > 0$ je konstanta.

[*cyklindrické souřadnice, stačí obrázek projekce, restrikce $4x$ $\varphi \in \langle 0, \frac{\pi}{4} \rangle$; vyjde $\frac{\pi a^3}{3} (2\sqrt{5} + \sqrt{2})$]*

2.17 Objem a hmotnost tělesa $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 \leq 1, y \geq x, 0 \leq z \leq x^2 + y^2\}$ s danou hustotou $\sigma(x, y, z) = 8(64x^2y^2 + z)$.

[*cyklindrické souřadnice, stačí obrázek projekce (meze z jasné) restrikce $4x$; vyjde $V = \frac{\pi}{4}$, $m = \frac{26\pi}{3}$]*

2.18 Objem tělesa $\Omega = \{[x, y, z] \in R^3; x^2 + y^2 \leq 2x, -1 \leq z \leq 4 - x^2 - y^2\}$.

[*cyklindrické souřadnice, stačí obrázek projekce, zkuste i obrázek v R^3 , restrikce $2x$; vyjde $\frac{7\pi}{2}$]*

Ve všech příkladech jsou pouze obvyklé goniometrické nebo odmocninové substituce. Vždy zkuste také obrázek v R^3 .